

REFERAT Særligt udvalg om klima og bæredygtighed 2019-2021 d. 04-11-2020

Mødedato Onsdag d. 04. november 2020 kl. 00:00

Mødested Ullasvej 23 i Rønne, mødelokale C

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsordenen.....	3
Første udkast til energistrategi samt opdateret udkast til energipolitik.....	5
Udkast til kommissorium for strategi for grøn mobilitet på Bornholm.....	11
Prioritering af arbejdet med handleplaner for energistrategien i 2021.....	17
Medlemskab af DK2020 og mulighed for deltagelse i VIP-projekter på klimaområdet.....	23
Eventuelt.....	26

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

00.22.04A08-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Særligt udvalg om klima og bæredygtighed	04-11-2020	1	

Fraværende

Stine Mikkelsen har meldt afbud.

Bemærkninger til dagsordenen

Kirsten Wendell deltager på mødet via skype.

Punkt 4 blev behandlet efter punkt 2 og før punkt 3.

Alex Kjeldsen forlod mødet kl. 19 under behandling af punkt 4.

Punkt 2: Første udkast til energistrategi samt opdateret udkast til energipolitik

Bilag

Bilag 1 - Udkast til energistrategien v.13

Bilag 2 - Udkast til Bornholms Energipolitik 2020 (af 2. juni 2020 - revideret 1)

Bilag 3 - Rapport – Scenarier til Strategisk Energi Plan – BRK,sep 2020_rev_2

Revideret udkast af Bornholms Energipolitik 2020 med ændringsmarkeringer

Revideret udkast til energistrategien med ændringsmarkeringer

Revideret udkast til Bornholms Energipolitik uden ændringsmarkeringer

Revideret udkast til energistrategi uden ændringsmarkeringer

Oversigt over fordeling af varmekilder på Bornholm

Åbent punkt

2 Første udkast til energistrategi samt opdateret udkast til energipolitik

13.00.00P22-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Særligt udvalg om klima og bæredygtighed	07-10-2020	2	
Særligt udvalg om klima og bæredygtighed	04-11-2020	2	

Hvem beslutter

Særligt udvalg om klima og bæredygtighed beslutter

Resumé

Med udgangspunkt i kommissoriet for energipolitikken ([kommissoriet for energipolitikken](#)) har Særligt udvalg om klima og bæredygtighed lavet et udkast til energipolitik og -strategi. På baggrund af analyser med simuleringer af Bornholms energisystem, samt interessentmøder, er et udkast til energistrategien udarbejdet (bilag 1). Arbejdet har desuden ledt frem til et opdateret udkast til energipolitikken (bilag 2), og de endelige resultater af simuleringerne (bilag 3).

Strategien foreslår en række tiltag, der hver især er med til at understøtte indfrielsen af ét eller flere mål i politikken. Tiltagene skal fungere som afsæt for handleplaner, som udarbejdes i 2021.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- udvalget drøfter energistrategi og -politik.
- udvalget tager den endelig afrapportering på simuleringerne til efterretning.

Særligt udvalg om klima og bæredygtighed den 7. oktober 2020:

Ad. a: drøftet, idet det bemærkes at den endelig energipolitik og -strategi ikke skal behandles via Natur- og Miljøudvalget. På næste ordinære møde i Særligt udvalg om klima og bæredygtighed fremlægges revideret udgave af energipolitik og -strategi. Endelig version behandles i december.

Ad. b: taget til efterretning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- udvalget giver input til de reviderede dokumenter med særlig opmærksomhed på de forhold, der er nævnt i den supplerende sagsfremstilling.

Særligt udvalg om klima og bæredygtighed den 4. november 2020:
Drøftet og udvalget har givet sine input.

Sagsfremstilling

Med udgangspunkt i kommissoriet for energipolitikken ([kommissoriet for energipolitikken](#)) har Særligt udvalg om klima og bæredygtighed lavet et udkast til energipolitik og -strategi. På baggrund af analyser med simuleringer af Bornholms energisystem, samt interessentmøder med bornholmske virksomheder og aktører med interesse i Bornholms energipolitik, er et udkast til energistrategien udarbejdet (bilag 1). Arbejdet har desuden ledt frem til et opdateret udkast til energipolitikken (bilag 2), og de endelige resultater af simuleringerne (bilag 3).

Formålet med Bornholms energistrategi er at skabe sammenhæng mellem de politiske mål i Bornholms Energipolitik og de tiltag bornholmske virksomheder, bornholmere, Bornholms Regionskommune og øvrige interessenter iværksætter for at indfri målene.

Prioriteter i energistrategien

Udkastet til energistrategien beskriver, hvordan Bornholm overordnet i tre faser skal indfri sine grønne ambitioner. Prioriteterne er gengivet i model 1:

	2020-2025	2025-2030	2030-2035
Temaer	Høj energieffektivitet, elektrificér og forbered Power-to-x	Ny grøn strøm, afprøv Power-to-x i forskellige sektorer og forbered ny varme på Bornholm	Energiø, power-to-x i stor skala og brug af grønt brændstof
Produktion	<ul style="list-style-type: none">- 50 MW solceller- Større søkabel	<ul style="list-style-type: none">- 100 MW Havvindmøller- Bæredygtig biomasse- Kobling af fjernvarmenet	<ul style="list-style-type: none">- 2 GW havvindmøller- Brug af overskudsvarme fra power-to-x
Forbrug	<ul style="list-style-type: none">- Elektrificer forbrug- Mere bæredygtig biomasse- Forbered power-to-x	<ul style="list-style-type: none">- Fortsat elektrificering- Affald til biomasse- Afprøv power-to-x	<ul style="list-style-type: none">- Power-to-x produktion og forbrug
Udvikling	<ul style="list-style-type: none">- Kommunal medfinansieringspulje til grønne udviklingsprojekter	<ul style="list-style-type: none">- Hvordan bruger vi bæredygtige brændsler på Bornholm?	<ul style="list-style-type: none">- Bæredygtig bornholmsk udvikling med udgangspunkt i energien

} Eksempler på tiltag

Den første fase går frem til 2025 inden den forventede etablering af en kystnær havvindmøllepark. Her skal energieffektiviteten på Bornholm øges, der skal elektrificeres og Bornholm skal forberede produktion af grønt bæredygtigt brændsel (power-to-x). I den anden fase, som går fra 2025 til 2030 inden etableringen af energiøen, skal Bornholm bruge den nye tilgængelige strøm fra den kystnære havvindmøllepark, afprøve brugen af grønt brændsel i forskellige sektorer og forberede den nye varme på Bornholm, som på sigt kan erstatte BOFAs forbrændingsanlæg samt Bornholms Energi og Forsynings BLOK 6¹. I den tredje fase, som går fra 2030 til 2035, hvor energiøen er begyndt at levere strøm, skal Bornholm udnytte tilgængeligheden af strøm og producere grønne brændsler i stor skala og sikre, at brændstoffet integreres i de forbrug, der er. Alt sammen for at sikre et CO₂-neutralt Bornholm i 2025 indenfor el- og varmesystemet, og i 2035 indenfor transport og virksomhedernes procesenergi.

¹ Biomassebaseret kraft-varmeanlæg ejet af Bornholms Energi og Forsyning.

Indholdet i energistrategien

Energistrategien foreslår en række tiltag, der hver især er med til at understøtte indfrielsen af ét eller flere mål i energipolitikken og understøtter at Bornholm bevæger sig i en grøn retning. Tiltagene skal desuden fungere som afsæt for handleplaner, som udarbejdes i 2021. Et tiltag kunne for eksempel være at "Bornholm skal effektivisere forbruget af energi og omstille forbruget til grøn strøm og fjernvarme, hvor det er muligt", eller at " understøtte udvikling, forbedelse samt produktion af alternative grønne brændsler (power-to-x)".

De i alt 23 foreslåede tiltag er oplistet i bilag 1, tabel 3. For at se hvilke mål som tiltagene understøtter henvises til bilag 1, tabel 2 samt udkast til energipolitikken (bilag 2).

Tiltagene er alle vurderet ud fra, hvor energieffektivt tiltaget er, hvordan tiltaget reducerer CO₂-udledningen, tidshorizont for implementering af tiltag, hvor omkostningseffektivt tiltaget er, og hvilke aktører, der har de primære økonomiske interesser på spil, eller som har en bærende rolle i tiltaget.

Inddragelse af interessenter i udarbejdelsen af strategien

Der er i udviklingsarbejdet af energipolitikken og -strategien inddraget så mange idéer og vinkler som muligt. Det drejer sig om udvalgmøder i Særligt Udvalg om Klima og Bæredygtighed, møder med bornholmske virksomheder og erhvervsorganisationer samt møder med andre aktører med interesse for Bornholms grønne omstilling. Det har på grund af COVID-19 pandemien ikke været let at møde bornholmerne. Der var blandt andet planlagt et stort borgermøde d. 23. september 2020 om energipolitikken, som til udvalgets fortrydelse måtte aflyses. Det er i stedet planlagt, at der gennemføres borgermøder i forbindelse med udarbejdelsen af handleplaner for energistrategien i 2021, når forsamlinger igen er muligt.

Den endelige afrapportering på resultaterne af simuleringerne

På mødet i Særligt udvalg om klima og bæredygtighed d. 2. september, blev et første udkast til afrapportering på simuleringerne drøftet. På baggrund af gennemgangen af resultaterne blev det efterspurgt fra udvalget at opdatere simuleringerne og resultaterne med elektrolyseanlæg, hvis størrelse var relevant for Bornholm. Der er på den baggrund foretaget test af to kapaciteter af elektrolyseanlæg på henholdsvis 5 MW og 25 MW.

Derudover blev det efterspurgt fra udvalget, at de decentrale fjernvarmeværker på øen blev elektrificeret samt at den tunge transport elektrificeres. Simuleringer på elektrificering af fjernvarmeværkerne i Hasle, Nexø og Østerlars er gennemført med omlægning af biomasseanlæg til varmepumpe og elkedel, og den tunge transport er elektrificeret i relevante scenarier.

De opdaterede simuleringer viser, at

- *Elektrolyseanlæg på 5 og 25 MW:* med 100 MW havvind og en elektrolysekapacitet på 25 MW vil varmen kunne udnyttes fuldt ud og dække Rønnes varmeforbrug, cut-off² er reduceret til 2% af havvindmølleproduktionen og der er en brintproduktion, der kan dække lidt over halvdelen af behovet for procesenergi og øvrige transport. I de kørte scenarier med hhv. 5 MW og 25 MW power-to-x anlæg udnyttes anlægget hhv. ca. 65% og ca. 60 % af tiden.
- *Elektrificering af decentrale fjernvarmeværker og tung transport:* hvis de decentrale fjernvarmeværker og den tunge transport elektrificeres med en elproduktion fra 100

² "Cut-off" betyder, at elproduktionen ikke kan afsættes og heller ikke eksporteres på grund af søkablets kapacitetsgrænse.

MW havvind, så vil det øge elforbruget og dermed el-importen markant, og der vil tillige være en markant importbegrænsning i søkablet. Fuld elektrificering må derfor først anses for at blive relevant, når søkablet erstattes af nye kabler i forbindelse med 2 GW havvind i 2030. Med 2 GW havvind kan alt lade sig gøre i relation til elektrificering og power-to-x produktion, spørgsmålet er, hvad der er rentabelt i forhold til det bornholmske energisystem. Det må derfor være en del af arbejdet med Bornholm som Energi-ø i de kommende år at finde den rigtige størrelse for et power-to-x anlæg på Bornholm, afhængigt af om der kommer 100 MW havvind eller 2 GW havvind, så produktionen af power-to-x balanceres med behovet på Bornholm for elektricitet, brændstof og muligheden for at nyttiggøre varmen bl.a. i fjernvarmenettet.

Processen fremadrettet for Bornholm energistrategi og -politik

Efter at energistrategien er drøftet på udvalgsrådet d. 7. oktober, vil kommentarer blive indarbejdet i et endeligt udkast til godkendelse i Særligt udvalg om klima og bæredygtighed d. 4. november. Herefter vil energistrategien og -politikken blive lagt til godkendelse i Natur- og miljøudvalget d. 1. december, Økonomi-, Erhvervs-, og Planudvalget d. 9. december og endeligt i Kommunalbestyrelsen til godkendelse d. 17. december.

Efter kommunalbestyrelsens godkendelse af energistrategi og -politik vil arbejdet med at lave handleplaner ud fra tiltag foreslået i energistrategien blive udarbejdet og påbegyndt implementeret i 2021. Bornholms Energipolitik og -strategi vil herefter løbende blive vurderet i forhold til målopfyldelse med mulighed for justering i ambitioner, mål og tiltag.

Økonomiske konsekvenser

Det forventes, at arbejdet med energistrategien leder frem til, at de foreslåede tiltag i bilag 1, tabel 3 skal implementeres gennem handleplaner. Godkendes midler til at udarbejde handleplaner af kommunalbestyrelsen, vil hver handleplan skulle redegøre for de økonomiske konsekvenser af tiltagene. Initiativer i handleplanerne, der kræver kommunal finansiering, forventes at indgå i de årlige budgetprocesser.

Supplerende sagsfremstilling

På baggrund af mødet i det særlige udvalg om klima og bæredygtighed d. 7. oktober er der udarbejdet et revideret udkast til energistrategien og -politikken (se bilag 4+5 og bilag 6+7 med og uden ændringsmarkeringer). De reviderede udkast er blevet til dels på baggrund af drøftelsen i udvalget d. 7. oktober, dels på baggrund af projektgruppens input.

Indhold

Udvalgets kommentarer til indholdet i både strategi og politik omhandlede overordnet

1. Målenes indhold og formulering, herunder ønske om høje ambitioner med flere delmål
2. Konkrete formuleringer og kommentarer til øvrigt indhold i dokumenterne
3. Overvejelser om tiltagene i energistrategiens tabel 3 skal tages ud af strategien og i stedet danne baggrund som idékatalog for arbejdet med handleplaner

Projektgruppen har fortolket kommentarerne fra udvalgsrådet og sammenfattet det reviderede udkast.

I forhold til udvalgets ønske om et mål for emissionsfri strøm- og varmeproduktion i 2040, er der i projektgruppen arbejdet med at tilgodese ønsket bedst muligt, da det er projektgruppens vurdering, at emissionsfri strøm- og varmeproduktion i 2040 ikke er realistisk henset til eksisterende valg af teknologier og anlæg på Bornholm. Målet om emissionsfri strøm- og varmeproduktion er derfor tilpasset, så der nu er tre delmål, der berøre samme område, uden at det indeholder det emissionsfrie element: 1) i 2032 bindes der mere CO₂ på Bornholm end der ud-

ledes, 2) der udarbejdes inden 2025 en plan for reduktion af biomasserne træflis og halm, der skal pege på, hvordan disse biomasser på en fornuftig måde kan reduceres, uden at Bornholm går glip af de åbenlyse fordele ved de nuværende anlæg og 3) der laves inden 2025 en plan for indfasning af mere elbaseret varme og spildvarme.

Den videre proces for energipolitikken og -strategien

Med de reviderede udkast til energipolitik og -strategi lægges der op til en drøftelse af dokumenterne på mødet d. 4. november. Herefter vil en forhåbentlig endelig version blive lagt til godkendelse på udvalgets møde d. 2. december (herefter godkendelse i Økonomi-, erhvervs-, og Planudvalget og kommunalbestyrelsen i december 2020).

Processen er let tilpasset jævnført kommissoriet for energipolitikken, idet der nu er en "ekstra" drøftelse i november i det særlige udvalg for klima og bæredygtighed. Dette for at imødekomme, at udvalget kan opnå bred opbakning til det endelige udkast.

Punkt 3: Udkast til kommissorium for strategi for grøn mobilitet på Bornholm

Bilag

Udkast til projektkommissorium for strategi for grøn mobilitet v.07

Åbent punkt

3 Udkast til kommissorium for strategi for grøn mobilitet på Bornholm

00.16.02P22-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Særligt udvalg om klima og bæredygtighed	04-11-2020	3	

Hvem beslutter

Særligt udvalg om klima og bæredygtighed

Resumé

Der er udarbejdet et kommissorium, som beskriver formål, opgaver og proces, organisering og økonomi med det sigte, at kommunalbestyrelsen i januar 2021 kan godkende strategi for grøn mobilitet (kommissoriet er vedlagt som bilag 1). Strategi for grøn mobilitet knytter sig til det igangværende arbejde med en ny energipolitik og -strategi for Bornholm, som forventes godkendt af kommunalbestyrelsen inden udgangen af 2020. Udkast til kommissorium er tænkt som udgangspunkt for en første drøftelse af strategiarbejdet med grøn mobilitet i særligt udvalg om klima og bæredygtighed.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- kommissorium for strategi for grøn mobilitet på Bornholm (bilag 1) drøftes

Særligt udvalg om klima og bæredygtighed den 4. november 2020:

Drøftet

Sagsfremstilling

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget besluttede på møde d. 20. november 2019 at igangsætte udarbejdelsen af en ny energipolitik samt strategier, der vil knytte sig til den overordnede energipolitik, herunder strategi for grøn mobilitet. Strategi for grøn mobilitet, som knytter sig til energipolitikken og mål i energistrategien, skal udarbejdes, så kommunalbestyrelsen kan godkende en endelig version af strategi for grøn mobilitet på møde d. 14. oktober 2021.

Formål

Strategi for grøn mobilitet har til formål at reducere transportens store CO₂-udledning samt luft- og støjforurening på Bornholm.

Strategien skal som en del af realiseringen af Bornholms Energipolitik 2020 indeholde mål, delmål og strategiske prioriteringer, som skal være retningsgivende for, hvordan Bornholms Regionskommune understøtter, at det bornholmske samfunds visioner for en grøn omstilling af transportområdet bliver til virkelighed.

Visioner og mål i energipolitikken kommer til at skabe rammen for den underliggende strategi for grøn mobilitet. Strategien kommer til at omfatte strategiske indsatser og en analyse af de konkrete virkemidler, som skal igangsættes for at indfri målene i praksis, hvilke tidshorisonter og økonomiske scenarier, der knytter sig hertil, og hvilke aktører, der vil få en bærende rolle. Politikken og strategien skal baseres på et faktisk, gennemarbejdet beslutningsgrundlag.

I kommissoriet er i detaljer beskrevet de nødvendige opgaver i form af analyser og processer frem mod en politisk godkendt strategi for grøn mobilitet på Bornholm:

1. Baggrundsanalyse af transportområdet samt analyse af virkemidler

Baggrundsanalyse:

Indledningsvis afdækkes udgangspunktet for arbejdet med strategi for grøn mobilitet.

Det er fra arbejdet med Bornholms Energipolitik 2020 konstateret af landtransportområdet på Bornholm udleder ca. 70.000 tons afgiftsbelagt CO₂ årligt. Det svarer til ca. 60 % af den samlede udledning af afgiftsbelagt CO₂ på Bornholm. Dertil kommer færge- og flytrafik, der hver udleder henholdsvis 93.000 tons CO₂/årligt og 6.000 tons CO₂/årligt.

Indenfor landtransport er det personbiler som udleder mest. Dertil kommer traktorer, varebiler, lastbiler og busser.

For at kunne træffe beslutninger om, hvad der skal til for at lave den grønne omstilling på transportområdet, er der behov for at skabe et oplyst grundlag. Det er derfor nødvendigt at gennemføre en analyse af de primære udfordringer fordelt på de segmenter, som transportsektorerne udgør, med hensyn til udledning af afgiftsbelagt CO₂. Med segmenter menes for eksempel personbil, varebil, lastbil, bus, traktorer og andre non-road maskiner, færge, fly.

Analyse af virkemidler der bidrager til grøn omstilling af transportområdet

Til de primære udfordringer i de forskellige segmenter er der behov for at analysere mulige virkemidler, der kan bidrage effektivt til en grøn omstilling hurtigt, men samtidig realistisk. Ud fra de mulige virkemidler skal der udvælges handlinger, som anbefales iværksat, for at omstille Bornholms forskellige transportsegmenter.

Analysen kan for eksempel behandle følgende temaer med underliggende virkemidler:

1. Ladeinfrastruktur til elbiler
2. Omstilling af Bornholms Regionskommunes egne biler til emissionsfrie biler mv.
3. Kollektiv transport
4. Samkørsel
5. Delebiler
6. Transport på grønne brændsler

Ovenstående temaer er forslag til analysen. En nærmere beskrivelse af temaerne fremgår af bilag 1. Temaer kan fraviges uden politisk godkendelse, såfremt potentialet ved øvrige temaer vurderes større i selve analysearbejdet. Det forventes, at flere relevante temaer og virkemidler vil indgå i den endelige analyse.

2. Inddragelse og debat

I forbindelse med udarbejdelsen af en strategi for grøn mobilitet på Bornholm lægges der op til en inddragende proces, hvor forskellige perspektiver på fremtidens transport på Bornholm

bringes i spil. Processen skal sikre, at borgere, erhvervsliv og organisationer kan komme med relevante input, samtidig med at parterne får indsigt i de udfordringer på transportområdet, som Bornholm står overfor.

Følgende målgrupper er centrale:

- Bornholmske politikere
- Lokalsamfund
- Erhvervslivet
- Videnspersoner, netværk og eksperter

Hvordan målgrupperne vil blive inddraget er beskrevet i bilag 1.

3. Handleplaner samt implementering af forandringer og adfærdsændringer

De specifikke underliggende handleplaner, som forventes udarbejdet inden udgangen af 2021 i forlængelse af strategi for grøn mobilitets vedtagelse, koordineres og forankres i administrationen. Udarbejdelsen kræver dog, at de aktører, der har bærende roller for forandringen, tager ejerskab til både udarbejdelsen og implementeringen.

I forhold til implementeringen af handleplanerne, er det et stort arbejde at udføre de handlinger, som planerne lægger op til. For at støtte det arbejde, er der afsat budget til at skabe de konkrete forandringer og adfærdsændringer (konsulentbistand, indkøb med videre), der skal til. En stor del af midlerne i budgettet (550.000 kr. ud af de samlede 900.000 kr.) er således afsat til konkrete aktiviteter og virkemidler, og kan disponeres både før og efter udarbejdelsen af strategi for grøn mobilitet. Det vil sige, at handlinger kan iværksættes løbende i 2021, og at handleplanarbejdet starter parallelt med, at strategien udarbejdes. Dette for at udnytte oplagte muligheder for grøn mobilitet samt øge hastigheden for den grønne omstilling.

4. Organisering og tidsplan

Særligt udvalg om klima- og bæredygtighed vil sammen med Økonomi- Erhvervs- og Planudvalget samt Natur- og Miljøudvalget udgøre de involverede politiske udvalg. Dertil kommer en administrativ styregruppe og projektgruppe samt faglig referencegruppe. Administrationen vil løbende rådføre sig med udvalgene ved spørgsmål, uklarheder og behov for sparring undervejs i forløbet frem mod, at udkast og til slut endelig strategi fremlægges til politisk behandling i august-oktober 2020 jf. nedenstående tidsplan:

Leverancer og processer frem mod strategi for grøn mobilitet på Bornholm*	
Dato	Leverance
2. december 2020	Kommissorium for strategi for grøn mobilitet godkendt i KLIMA
5. januar 2021	Kommissorium for strategi for grøn mobilitet godkendt i NMU
20. januar 2021	Kommissorium for strategi for grøn mobilitet godkendt i ØEPU
28. januar 2021	Kommissorium for strategi for grøn mobilitet godkendt i KB
3. februar 2021	Inspirationsoplæg fra ekstern oplægsholder om omstilling af transportsektoren på Bornholm i KLIMA-udvalget. Herefter diskussion af KLIMA-udvalgets prioriteter i arbejdet, herunder indholdet i den forestående analyse: <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke centrale spørgsmål skal analysen besvare? - Hvilke segmenter skal med i analysen? - Hvilke virkemidler skal beskrives i analysen? - Hvad er KLIMA-udvalgets forventninger til produktet af analysen?
3. marts 2021	KLIMA-udvalget drøfter og godkender: <ul style="list-style-type: none"> - Oplæg til analysespørgsmål og metode for analyse
Marts-maj 2021	Analyse: <ul style="list-style-type: none"> - Ekstern konsulentanalyse af transportområdet på Bornholm
Marts-april 2021	Interessentinddragelse: <ul style="list-style-type: none"> - Borgermøde om grøn mobilitet - Møder med relevante interesseorganisationer, virksomheder, eksperter med flere.
6. april 2021	Status på strategiarbejdet forelagt på NMU-møde.
7. april 2021	KLIMA-udvalget drøfter: <ul style="list-style-type: none"> - Foreløbige resultater af analysen
8. april 2021	Status på strategiarbejdet forelagt på ØEPU-møde.
5. maj 2021	KLIMA-udvalget godkender resultater af analyse. Derudover drøfter KLIMA-udvalget overordnede mål for strategi for grøn mobilitet inden temamødet med KB d. 27. maj.
27. maj 2021	Forelagt på KB temamøde med deltagelse af KLIMA-udvalget: <ul style="list-style-type: none"> • Analyse af transportområdet og centrale resultater • Oplæg til mål i strategi for grøn mobilitet • Diskussion af mulige implikationer for budget 2022
2. juni 2021	KLIMA-udvalget drøfter: <ul style="list-style-type: none"> - Første udkast til strategi for grøn mobilitet
25. august 2021	KLIMA-udvalget godkender endelig strategi for grøn mobilitet
28. september 2021	NMU godkender strategi for grøn mobilitet
30. september 2021	ØEPU godkender strategi for grøn mobilitet
14. oktober 2021	KB godkender strategi for grøn mobilitet
Inden udgangen af 2021	Ambitionen er at handleplaner for grøn mobilitet vedtages inden udløb af indeværende valgperiode
* Forkortelser: KLIMA = Særligt Udvalg om Klima og bæredygtighed NMU= Natur- og Miljøudvalget ØEPU = Økonomi- Erhvervs- og Planudvalget KB = Kommunalbestyrelsen	

Økonomiske konsekvenser

Budgettet for de beskrevne, nødvendige leverancer og processer frem mod en færdig strategi for grøn mobilitet på Bornholm fremgår af nedenstående tabel. De enkelte beløbsposter er overslagsbeløb, og den samlede maximale budgettramme, som ØEPU vil skulle disponere til opgaven, er 900.000 kroner. De 900.000 kr. finansieres af puljen til klima og bæredygtighed (under bevilling 42 Erhverv, byg og plan), heraf vedrører 313.000 kr. forventede overførte midler fra 2020 til 2021 og 587.000 kr. budget 2021. Bevilges de 900.000 kr. vil der være 19.652 kr. tilbage i puljen.

Budgettet er lagt under forudsætning af, at arbejdet med strategi for grøn mobilitet går i gang umiddelbart efter kommunalbestyrelsens godkendelse af kommissoriet på møde d. 28. januar, og skal være afsluttet ved udgangen af oktober 2021. Styregruppen for udarbejdelse af energipolitikken får dispositionsretten over de 900.000 kr. Projektlederen har ansvaret for at forvalte budgettet efter aftale med styregruppen.

Ydelse	Aktør	Beløb ¹
Konsulentbistand: Analyse af udfordringer, virkemidler og konkrete anbefalinger til grøn omstilling på transportområdet på Bornholm	Afklares	280.000
Eksterne oplægsholdere til udvalgmøde(r) samt borgermøder (for eksempel trafikforsker eller eksperter i deleøkonomi med videre)	Afklares	50.000
Implementering af forandringer og adfædsændringer: konkrete virkemidler (konsulentbistand, indkøb mv), der understøtter grøn mobilitet ² . Handlinger kan iværksættes løbende i 2021.	Afklares	550.000
Interessentmøder samt grafisk præsentation af strategi for grøn mobilitet	Afklares	20.000
Samlet maximal budgettramme, som ØEPU skal disponere til opgaven		900.000

Supplerende sagsfremstilling

-

¹ Det budgetterede beløb er et maxbeløb. Behovet for indkøb af løsninger, konsulentbistand mv. vil afhænge af de endelige valg.

² Delmængde af arbejdet med handleplaner for strategi for grøn mobilitet

Punkt 4: Prioritering af arbejdet med handleplaner for energistrategien i 2021

Åbent punkt

4 Prioritering af arbejdet med handleplaner for energistrategien i 2021

13.00.00P22-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Særligt udvalg om klima og bæredygtighed	04-11-2020	4	

Hvem beslutter

Særligt udvalg om klima og bæredygtighed beslutter

Resumé

Når Bornholms energipolitik og -strategi efter planen er godkendt i kommunalbestyrelsen¹, indledes en proces med at udmønte energistrategien i handleplaner med konkrete bud på, hvordan Bornholm omsætter energipolitikken og -strategien til handlinger i det bornholmske samfund. En succesfuld implementering af de enkelte elementer i handleplanerne kræver en prioritering af tiltag, der skal igangsættes med involvering og inddragelse af borgere og virksomheder. Til arbejdet med handleplanerne er der bevilliget 627.000 kr.² til at inddrage og involvere målgrupperne for handleplanernes tiltag. Derudover er der afsat interne ressourcer i Bornholms Regionskommune til at opstarte og følge op på 1 til 3 handleplaner afhængigt af indhold og tidshorisont for handleplanerne.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- Udvalget drøfter processen for udarbejdelsen af handleplaner for energipolitik og -strategi,
- Udvalget drøfter forslag til tiltag der skal prioriteres og igangsættes i 2021, samt at
- Udvalget drøfter, hvordan arbejdet med handleplaner for energipolitik og -strategi bedst organiseres og udføres.

Særligt udvalg om klima og bæredygtighed den 4. november 2020:

Drøftet, idet udvalget prioriterer, at der laves handleplaner for punkt nr. 3 og nr. 8 samt at der sikres fremdrift i forhold til punkt nr. 9.

Sagsfremstilling

Bornholms energipolitik og -strategi forventes godkendt i kommunalbestyrelsen i december 2020. Efter en godkendt energipolitik og -strategi skal mål og prioriteter omsættes til handleplaner med konkrete initiativer til, hvordan Bornholm omsætter politikken og strategiens mål til forandringer i det bornholmske samfund.

¹ Endelig version forventes forelagt kommunalbestyrelsen til godkendelse på møde d. 17. december 2020.

² Se beslutning fra kommunalbestyrelsesmøde d. 8. oktober 2020, punkt 2, bilag 6: https://dagsorden-og-referater.brk.dk/Sites/Politiske_Internet/Internet/2020/InfRef8223-bilag/Bilag2068158.PDF (side 77)

En succesfuld implementering af de enkelte tiltag i handleplanerne kræver involvering og inddragelse af borgere og virksomheder. Til det arbejde er der bevilliget 627.000 kr.³ i 2021 til at inddrage og involvere målgrupperne for handleplanens elementer med henblik på at skabe den ønskede forandring.

Proces for udarbejdelse af handleplaner

Handleplanerne skal beskrive tiltag, som løser de prioriteter, der opstilles i energistrategien. I udkast til energistrategien lægges der op til, at følgende områder prioriteres:

Tabel 1: Prioriterede områder i udkast til energistrategi (overskrifter)		
<i>Fase 1: 2020-2025</i>	<i>Fase 2: 2025-2030</i>	<i>Fase 3: 2030-2040</i>
Produktion og forbrug af grønne brændsler (Power-to-x)	<i>Ny strøm, afprøv power-to-x i forskellige sektorer og forbedred ny varme på Bornholm</i>	<i>Energiø, power-to-x i stor skala og brug af grønt brændstof</i>
Planmæssig mulighed for solceller		
100 MW havvind samt energio		
Elektrificering af forbruget (transport, procesenergi mv.)		
Analyse af fremtiden for biomasse på Bornholm (udfasning, reduktion af halm og flis, øge mængde til bioforgasning mv)		
Kommunal medfinansieringspulje til grønne projekter		
Udskiftning af oliefyr samt bedre isolering		

Hver prioritet skal ledsages af en handleplan. En handleplan skal indeholde en gennemgang af:

1. Mål: Det eller de mål fra energistrategien som handleplanen understøtter
2. Aktiviteter: En beskrivelse af de konkrete aktiviteter der vil opfylde målene og tiltagets hensigt.
3. Tidsplan: En beskrivelse af tidsplan for aktiviteter samt milepæle for opnåelsen af mål.
4. Ansvarsfordeling: En beskrivelse af hvem der er ansvarlig for gennemførelsen af de enkelte aktiviteter.
5. Økonomi (BRK): En oversigt over forventet antal medarbejdertimer til aktiviteter samt forventede udgifter.
6. Opfølgning: Plan for hvornår der følges op på handleplan fra BRK.

Det er afgørende, at de aktører, der får en rolle (jævnført punkt 4) i handleplanen, også er dem som udarbejder handleplanen og løser de opgaver handleplanen lægger op til. Ejerskabet til aktiviteterne og målopfølgelsen ligger således hos de medvirkende aktører og ikke hos Bornholms Regionskommune. I forhold til Bornholms Regionskommunes deltagelse vil der skulle foretages konkrete vurderinger, omkring hvad der er muligt i den enkelte handlingsplan og med hvilken tidshorisont

³ Se beslutning fra kommunalbestyrelsesmøde d. 8. oktober 2020, punkt 2, bilag 6: https://dagsorden-og-referater.brk.dk/Sites/Politiske_Internet/Internet/2020/InfRef8223-bilag/Bilag2068158.PDF (side 77)

Konkrete handleplaner til igangsættelse i 2021

Nedenfor er angivet forslag til handleplaner, der kan igangsættes i 2021. Det bemærkes, at listen ikke er udtømmende, og at andre tiltag for energipolitikken, som er relevante til igangsættelse i 2022 og frem, ikke er medtaget. På grund af begrænsede ressourcer til koordineringen af handleplanerne i Bornholms Regionskommune, skal der foretages aktive prioriteringer i nedenstående liste og vælges 1 til 3 handleplaner for 2021, da ikke alle handleplaner kan igangsættes i 2021 henset til allokerede ressourcer.

Tabel 2: Forslag til mulige handleplaner til igangsættelse i 2021 (aktiv prioritering af 1-3 handleplaner nødvendig)					
Nr.	Handleplan	Forslag til opstart	Kort beskrivelse	Forslag til aktører	Mål
1	Power-to-x på Bornholm	1. halvår 2021	Understøtte og sikre fremdrift for arbejdet med at analysere muligheder for produktion og forbrug af grønne brændsler på Bornholm.	<ul style="list-style-type: none"> - Rønne havn - BEOF - Off Shore Center Bornholm - BCB - 	<ul style="list-style-type: none"> 1.1.1 1.2.2 1.3.1
2	Solceller	1. halvår 2021	Understøtte planlægningsmæssig mulighed for opsætning af 50 MW solcelleanlæg på Bornholm	<ul style="list-style-type: none"> - Bornholms Regionskommune - Kommunalbestyrelsen - Investorer i solcelleparker - Operatører af solcelleparker 	<ul style="list-style-type: none"> 1.1.1 1.1.3
3	100 MW havvind	1. halvår 2021	Understøtte opførelse af 100 MW kystnære vindmøller i 2025	<ul style="list-style-type: none"> - Regeringen/Staten - Bornholms Havvind - Kommunalbestyrelsen - Bornholmske virksomheder herunder Rønne havn 	<ul style="list-style-type: none"> 1.1.1 1.1.2 1.3.1 1.4.1
4	Understøtte Energiø	1. halvår 2021	Understøtte opførelse af 2 GW havvindmøller i 2030 samt sikre, at Bornholm får det optimale ud af mulighederne som energiøen skaber	<ul style="list-style-type: none"> - Regeringen/Staten - Kommunalbestyrelsen - Bornholmske virksomheder herunder Rønne havn - BEOF - Off Shore Center Bornholm - BCB 	<ul style="list-style-type: none"> 1.1.1 1.1.2 1.3.1 1.4.1
5	Elektrificér forbruget på Bornholm	1. eller 2. halvår 2021	Understøtte at det bornholmske samfund får omstillet og elektrificeret forbruget, hvor det giver mening. Det kunne for eksempel være kollektive busser, privattransporten, dele af fjernvarmen, procesenergi med videre.	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunalbestyrelsen - BAT - Bornholmske virksomheder - BEOF - BCB 	<ul style="list-style-type: none"> 1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.2.2 1.2.3 1.2.4
6	Analyse af fremtiden for biomasse på Bornholm	1. eller 2. halvår 2021	Skabe grundlag for beslutninger om biomassens rolle i Bornholms varmeproduktion før og efter 2040 herunder implikationer for den cirkulære økonomi på Bornholm ved at udfase biomasse.	<ul style="list-style-type: none"> - BEOF - Kommunalbestyrelsen - Øvrige bornholmske forsyningselskaber - Landbruget - Skovbruget - Bornholmske virksomheder der arbejder med biomasseproduktion 	<ul style="list-style-type: none"> 1.1.1 1.1.4

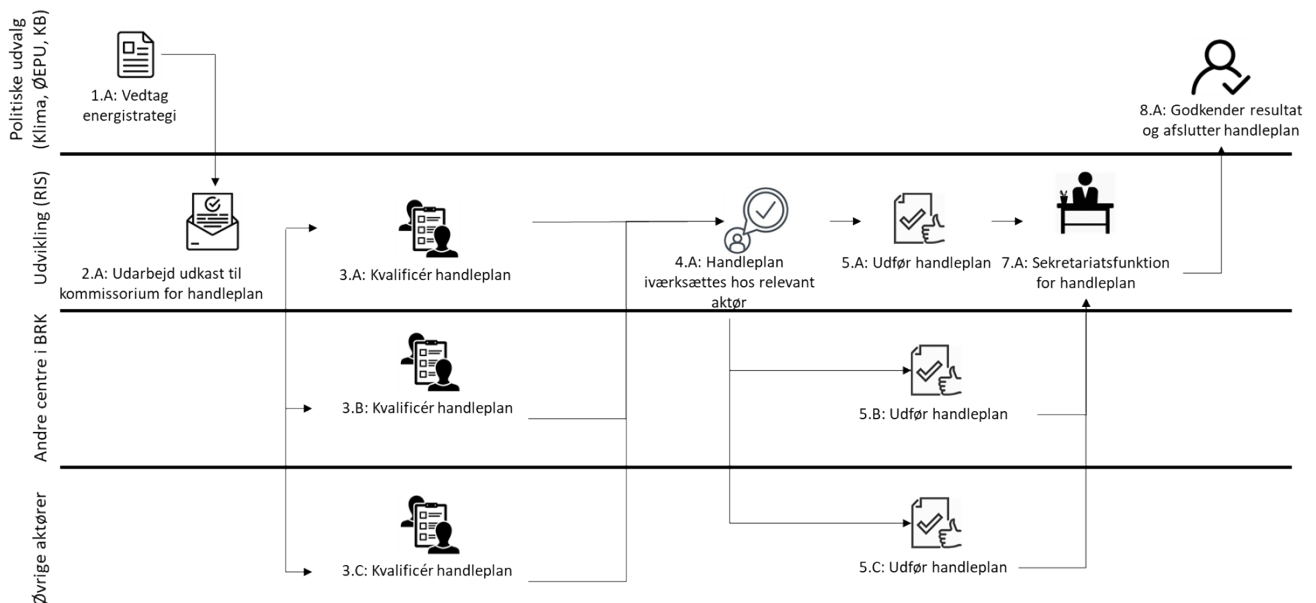
7	Kommunal medfinansieringspulje til grønne projekter	1. halvår 2021	Kommunal medfinansieringspulje kan geare puljepenge og øvrige investeringer. Arbejdet kan lægge sig op ad den eksisterende grønne tilskudspulje.	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunalbestyrelsen - Bornholmere - Bornholmske virksomheder 	1.3.2
8	Udskifte oliefor og bedre isolering i bornholmske boliger	1. halvår 2021	Information om udskiftning af oliefor til for eksempel varmepumpe samt idéer til energirenovering af boligmassen på Bornholm. Som udgangspunkt for dialog med borgere og virksomheder kan der foretages forudgående analyse af lokalområde og holdes møde med borgerforeninger, virksomheder mv. herom.	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunalbestyrelsen - Bornholmere - Bornholmske virksomheder 	1.2.1
9	CO ₂ -regnskab for virksomheder	1. halvår 2021	Hjælp til retvisende CO ₂ -regnskab for virksomheds-ejere	<ul style="list-style-type: none"> - Bornholmske virksomheder - Kommunalbestyrelsen - BCB 	1.2.3 1.3.2

3. Organisering af arbejdet vedrørende handleplaner samt videre proces

Organisering og proces for udarbejdelsen af handleplaner

Når det er besluttet, hvilke handleplaner der skal prioriteres i 2021, skal indholdet fastlægges af de relevante aktører til den enkelte handleplan.

Nedenfor er angivet et forslag til model for, hvordan processen for handleplanen kan se ud.

Af modellen fremgår det, at de politiske udvalg (1.A) vedtager energistrategien, der med strategiske valg og prioriteringer definerer, hvad der skal udarbejdes handleplaner for (2.A). Udvikling (RIS) laver kommissorier for handleplaner, der kvalificeres af relevante aktører (3.A-3.C). Herefter færdiggøres og iværksættes handleplan af Udvikling (RIS) (4.A) og aktiviteter udføres af aktører (5.A-5.C). Undervejs følger Udvikling (RIS) op på fremdriften på de enkelte

handleplaner (7.A) og ved færdiggjort handleplan, godkender og afslutter de politiske udvalg handleplanen (8.A).

Den videre proces for handleplaner

Når en proces for handleplaner er godkendt, og handleplaner til igangsættelse i 2021 er besluttet, vil en sag for udmøntning af handleplanerne blive fremlagt til politisk godkendelse. Udmøntningen afhænger af den endelige energipolitik og -strategi samt valg af indhold i handleplaner og kan for eksempel indebære indkøb af eksterne konsulenter, allokering af ressourcer fra relevante centre i Bornholms Regionskommune med videre til implementeringsopgaven.

Økonomiske konsekvenser

Der afsat 627.000 kr. i bevilling til implementering af energistrategiens handleplaner. Derudover er der afsat interne ressourcer i Bornholms Regionskommune til at opstarte og følge op på 1 til 3 handleplaner. Antallet af handleplaner, der kan igangsættes, afhænger af hvad resourcebehovet er i den enkelte handlingsplan og med hvilken tidshorisont.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 5: Medlemskab af DK2020 og mulighed for deltagelse i VIP-projekter på klimaområdet

Åbent punkt

5 Medlemskab af DK2020 og mulighed for deltagelse i VIP-projekter på klimaområdet

00.17.20A30-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Særligt udvalg om klima og bæredygtighed	04-11-2020	5	

Hvem beslutter

Særligt udvalg om klima og bæredygtighed indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

I oktober 2020 takkede kommunalbestyrelsen nej til at deltage aktivt i en række tværkommunale samarbejder om klima og bæredygtighed. Den primære årsag var, at en forudsætning for deltagelse er en betydelig prioritering af personaletimer til tværkommunalt udviklingsarbejde, hvor kommunens ressourcer på området for nuværende er prioriteret til det lokale arbejde med energipolitik, grøn mobilitet, energiø og andre bornholmsk forankrede aktuelle initiativer og muligheder.

Der har nu vist sig mulighed for, at Bornholm indledningsvis kan være passivt medlem af arbejdet med mulighed for eventuel senere aktiv deltagelse.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- der bevilges 31.432 kr. til at indgå i KKR Hovedstaden (KLs) arbejde med DK2020 finansieret af de 600.000 kr., som kommunalbestyrelsen bevilgede den 26. marts 2020 til en ny energipolitik og energistrategi under bevilling 42 Erhverv, byg og plan

Særligt udvalg om klima og bæredygtighed den 4. november 2020:

Anbefales

Sagsfremstilling

I oktober 2020 takkede kommunalbestyrelsen nej til at deltage aktivt i en række tværkommunale samarbejder om klima og bæredygtighed: [se sagen her](#).

Den primære årsag var, at en forudsætning for deltagelse er en betydelig prioritering af personaletimer til tværkommunalt udviklingsarbejde, hvor kommunens ressourcer på området for nuværende er prioriteret til det lokale arbejde med energipolitik, grøn mobilitet, energiø og andre bornholmsk forankrede aktuelle initiativer og muligheder.

Der har nu vist sig mulighed for, at Bornholm indledningsvis kan være passivt medlem af arbejdet med mulighed for eventuel senere aktiv deltagelse ved at betale et grundbidrag på 31.432 kr. til den regionale organisering af DK2020. Dette grundbidrag giver mulighed for, at Bornholm på et senere tidspunkt kan tage stilling til evt. deltagelse i DK2020 (2. runde), og det giver også mulighed for at følge arbejdet med de øvrige VIP-projekter (betegnelse for særligt udvalgte og prioriterede indsatsområder på tværs af kommunerne på klima og bæredygtighedsområdet).

Det vurderes i Bornholms interesse at kunne følge det tværkommunale arbejde på området med mulighed for senere aktiv deltagelse, og derfor indstilles at der gives tilsagn om grundbidraget.

Økonomiske konsekvenser

Grundbidraget for at deltage i VIP-projekterne og DK2020 er et engangsbeløb på 31.432 kr. Beløbet skal dække konsulentbistand fra Gate21, der af KKR Hovedstaden er udvalgt som operatør for opgaven. Beløbet er beregnet ud fra en fordelingsnøgle blandt de 29 kommuner, der deltager i projektet og skal betales i efteråret 2020.

Grundbidraget foreslås finansieret af det afsatte budget til udarbejdelse af Energipolitik, idet det arbejde forventes at kunne gennemføres som planlagt trods fradrag af de 31.432 kr.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 6: Eventuell

Åbent punkt

6 Eventuelt

00.22.04A08-0002

Behandling

Særligt udvalg om klima og bæredygtighed

Mødedato

04-11-2020

Åbent punkt

6

Lukket punkt

Særligt udvalg om klima og bæredygtighed den 4. november 2020:

Intet.